

OLDENZAALSESTRAAT

Leo Nijkamp

'Bombardementen en fabriekssluitingen hebben Enschede deze eeuw geteisterd. De wederopbouw was op de toekomst gericht. Doorsneden door de 70 meter brede Boulevard 1945 kreeg de stad een ruimer centrum met voorzieningen op niveau en grote zelfstandige woonwijken er omheen.

De winkelpromenade van de Oldenzaalsestraat opgenomen in het stadserf heet nu de Heurne, een oude benaming voor deze omgeving. De nieuwe aanloop van de straat begint bij Boulevard 1945 en ze passeert links het Elderinkshuis uit 1783 (vestiging van het Van Deinese Instituut) aan De Klomp 35.

In het verre verleden was Oldenzaal slechts over bochtige zandweggetjes door de buurtschap Lonneker te bereiken. Opleving van landbouw en nijverheid bij het naderen van onze tijd stelden hogere eisen aan de verbindingen. Een betere route liep toen langs de pastorie St. Jozefkerk, nu uit en werd Leemsteeg verderop gelegen langs de erven Zegelt, richting Losser. Voorbij ging een weg naar links, die oostelijk langs de Linderes en door de heide naar Oldenzaal voerde.

*Straatnaam
als spiegel
van historie*

herberg Amelink (later advocatenkantoor) de stad genoemd naar de leemputten. Deze koerste Elshof en De Welle De Wigger en De Kuper

In 1843, dertig jaar na de inlijving van ons land bij Frankrijk (1810-1813), werd door de aanleg van een grindweg, met bomen aan weerskanten, de grondslag gelegd voor de huidige Oldenzaalsestraat. Deze passeerde De Welle en de Linderes links en ging dicht langs de groeiende dorpskern van Lonneker rond het kerkje uit 1820 op 'n Böalt. Tot 1910 is er tol geheven. Het tolhuis lag aan de westzijde van de weg, aanvankelijk halverwege de Meijerinksweg en de Dorpsstraat en later aan de ingang van de Dorpsstraat, tegenover bakker Baveld. Achtereenvolgens woonden er de tolgaarders Morsman, Beukerink en Nijkamp.

Het tolgeld bedroeg 20 cent voor paard en wagen en elk paard meer 10 cent, gekoppelde wagens 5 cent per wielstel en 50 cent voor een koppel schapen. Omwonenden met paard en wagen op weg naar eigen grond en een lijkwagen hadden vrije doorgang.

Landbouwers uit noordoost Twente trokken regelmatig met wagen en huifkarren voorbij om in Enschede stro, boeskool, knollen, wortelen, uien en dergelijke aan de man te brengen. Sommigen van hen probeerden de tol te ontlopen door de Meijerinksweg in te rijden en via een pad achter het tolhuis langs hun weg te vervolgen. Zo is de Nieuwedijk ontstaan. Toen later de afzet van producten coöperatief was geregeld, hielden de ritten naar de stad op.

Tekening van het laatste tolhuis aan de Oldenzaalsestraat te Lonneker, met op de voorgrond links de afslag naar de Dorpsstraat

Tekening uit collectie Leo Nijkamp